

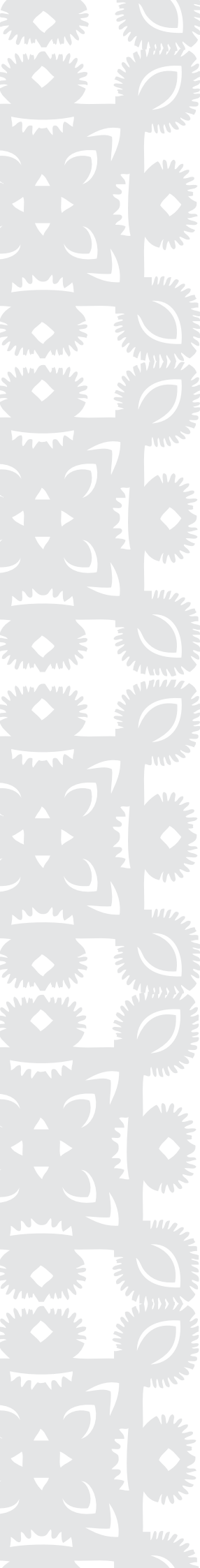

Państwowe
Muzeum Etnograficzne
w Warszawie

Kolekcja sztuki ludowej i nieprofesjonalnej Ludwiga Zimmerera

Ludwig Zimmerer (1924-1987) był dziennikarzem, który w 1956 roku przybył do Polski jako korespondent zachodnioniemieckiej prasy i rozgłośni radiowych. Działał na rzecz zbliżenia i ocieplenia stosunków między naszymi narodami oraz uznania granicy na Odrze i Nysie. Był zafascynowany Polską, jej przemianami, historią, kulturą, ludźmi. Wkrótce po przyjeździe zaczął zbierać ludowe obrazy i rzeźby przekonany, że ich twórcy i one same powiedzą mu najwięcej o kraju, który chciał poznać bliżej i zrozumieć. Dokumentował twórczość konkretnych ludzi, widząc w ich dziełach ważną wypowiedź człowieka, ślad jego przeżyć, myśli, uczuć. Było to w tamtym czasie nowatorskie podejście do sztuki i jej kolekcjonowania.

Jedną z pierwszych rzeźb była niewielka figurka Wacława Czerwińskiego zatytułowana „Ostatni pożegnalny uścisk” (pożegnanie Żyda z dzieckiem przed śmiercią). W końcu lat 70. XX wieku kolekcja Ludwiga Zimmerera według jego szacunku liczyła 6 000 obiektów z zakresu sztuki ludowej i nieprofesjonalnej. Była to największa, niezwykle wartościowa kolekcja sztuki w Polsce, żadne muzeum w tym czasie nie mogło poszczycić się takim zbiorem prac z tego zakresu. Znajdowały się w niej bogate zespoły prac, często unikalne, wszystkich najwybitniejszych i najciekawszych artystów współczesnych. Nie sposób wymienić wszystkich; wymienię kilku, których kolekcjoner szczególnie cenił: Władysław Chajec, Roman Śledź, Józef Lurka, Nikifor, Bazyli Albiczuk, Władysław Wałęga, Szczepan Mucha, Marianna Wiśnios, Katarzyna Gaweł, Stanisław Majewski, Marta Michałowska, Edward Błaziak, Józef Sobota, Adam Zegadło, Anna Bińkuńska, Maria Korsak, Zdzisław Beksiński, Władysław Sułowski i wielu, wielu innych. Kolekcja była udostępniana licznym zwiedzają-

cym: gościom zagranicznym, ludziom kultury i sztuki, studentom (prowadzone były zajęcia ze sztuki ludowej i nieprofesjonalnej), grupom zorganizowanym, muzeom itp. Ludwig Zimmerer zamierzał stworzyć nowoczesne Muzeum Człowieka, rodzaj muzeum antropologicznego, w którym dzieła sztuki przedstawiałyby światy konkretnych artystów, ich przeżycia, uczucia, wyobrażenia, poglądy itp.; muzeum prowadziłoby działalność wystawienniczą, naukową, dydaktyczną, a każdy artysta mógłby je traktować jak własny dom. Starania, jakie czynił w Ministerstwie Kultury i Sztuki, by takie muzeum mogło powstać, nie przyniosły rezultatu, m.in. ze względu na trudną sytuację polityczno-ekonomiczną naszego kraju.

W latach 1979-1980 zorganizowana została przez Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie wystawa prac z kolekcji Ludwiga Zimmerera, licząca ponad 1200 obiektów, która najpierw była prezentowana w gmachu naszego Muzeum, a później w 7 miastach RFN.

Na początku stanu wojennego, w styczniu 1982 roku, Ludwig Zimmerer zachorował i już nigdy nie powrócił do pełni zdrowia. Zmarł we wrześniu 1987 roku, pochowany jest na Powązkach. Jego wolą zawartą w testamencie i wcześniej wielokrotnie wyrażaną było, by kolekcja w całości przekazana została polskiej instytucji społecznej i była udostępniona społeczeństwu.

W 1988 roku na polecenie Departamentu Ochrony Dóbr Kultury, Muzeów i Plastyki powołana została Komisja Inwentaryzacyjna do przeprowadzenia spisu z natury obiektów wchodzących w skład kolekcji znajdującej się w domu przy ul. Dąbrowieckiej 28, jako materiał dowodowy w procesie spadkowym. Spisano wówczas 5460 obiektów. Do tej pory postępowanie spadkowe nie zostało zakończone.

W 1997 roku kolekcja została wpisana do rejestru zabytków Warszawy i Województwa Stołecznego decyzją Wojewody Warszawskiego na podstawie spisu z 1988 roku.

Zabezpieczone w maju br. w domu przy Dąbrowieckiej obiekty z kolekcji Zimmerera liczą ok. 800 obiektów.

Jadwiga Migdał

Dział Etnografii Polski i Europy

Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie